

JÄRFÄLLA

Förenklad biståndshandläggning

Utredning kring förenklad biståndshandläggning
om hemtjänst för äldre

Jenny Järf, utredare avdelningen lednings-och verksamhetsstöd,
Socialförvaltningen

Dnr Son 2018/156
09-2018

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
1. BAKGRUND	3
1.1. Begreppsförklaring	3
1.2. Ny lag om förenklad biståndshandläggning	3
1.2.1. Intentioner med den nya bestämmelsen	4
1.2.2. Vem kan erbjudas insatserna?	4
1.2.3. Handläggning	4
1.2.4. Krav på information till den äldre	5
1.2.5. Uppföljning	5
1.3. Förenklad biståndshandläggning i Järfälla kommun	5
1.3.1. Nuvarande förenklad biståndshandläggning	6
2. SYFTE	7
3. METOD	7
4. REDOVISNING	7
4.1. Omvärldsbevakning	7
4.1.1. Linköpings kommun	7
4.1.2. Nordvästkommunerna	9
4.1.3. Stockholms stad har infört ramtid	9
4.2. Förenklad biståndshandläggning och Individens behov i centrum	10
4.2.1. Individens behov i centrum	10
4.2.2. Att förena IBIC och förenklad biståndshandläggning	10
4.3. Utvecklingsarbete i Järfälla kommun	10
4.3.1. Planering för ett kommande införande	11
5. ANALYS	12
6. SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	13
7. LITTERATUR- OCH KÄLLFÖRTECKNING	14

SAMMANFATTNING

Socialförvaltningen har fått ett uppdrag att utreda förenklad biståndshandläggning utefter ett ordförandebeslut i socialnämnden, i mars 2018.

Denna utredning ger en sammanfattning av vad en förenklad biståndshandläggning innebär enligt den nya bestämmelsen. En kartläggning har gjorts för att se hur den nuvarande förenklade biståndshandläggningen kan utökas och på vilket sätt den kan leva upp till intentionerna.

Resultatet av utredningen visar att nuvarande process för förenklad biståndshandläggning behöver gås igenom för att ta bort de delar som avser behovsbedömning. Utvecklingsarbetet innefattar att se över nuvarande ansökningsblankett samt utveckla informationshanteringen och uppföljningen av dessa ärenden.

En av intentionerna med nya lagen är att det ska vara en ökad flexibilitet i utförandet av hemtjänstinsatserna. I utredningen finns exempel på hur man kan uppnå detta genom ett arbetssätt med ramtid. Det kan ge den enskilde mer inflytande över när och hur beviljade insatser ska utföras.

1. BAKGRUND

Socialförvaltningen har fått i uppdrag att utreda förenklad biståndshandläggning utefter ett ordförandebeslut i socialnämnden, i mars 2018. Uppdraget består av att:

- Utreda förutsättningarna för förvaltningen att utan föregående behovsprövning till äldre erbjuda vissa insatser inom hemtjänst i enlighet med nya lagen samt att göra en ekonomisk konsekvensanalys
- Förvaltningen ska ta fram förslag på riktlinjer för hur en implementering kan ske
- Socialdirektören återrapporterar till nämnden om hur socialförvaltningen kan anpassa handläggningen till den nya lagstiftningen.

1.1. Begreppsförklaring

Beteckningen *den enskilde* avser i utredningen den person som är föremål för förenklad biståndshandläggning. Ibland används begreppet *den äldre* synonymt. Detta är utifrån att den nya lagen avser äldre personer, enligt 4 kap. 2 a § SoL.

1.2. Ny lag om förenklad biståndshandläggning

En ny lag om förenklad biståndshandläggning avseende hemtjänst för äldre trädde i kraft den 1 juli 2018. Lagen om förenklad biståndshandläggning finns i 4 kap. 2 a § SoL. Den innebär att socialnämnden får en befogenhet att erbjuda hemtjänstinsatser till äldre personer utan föregående behovsprövning. Den äldre ges möjlighet till hemtjänstinsatser enligt de kriterier som kommunen har beslutat, till exempel krav på viss ålder. Lagen är frivillig för kommunerna att tillämpa.

4 kap. 2 a § socialtjänstlagen (2001:453)

Socialnämnden får utan föregående behovsprövning erbjuda hemtjänst till äldre personer. Ett sådant erbjudande förutsätter att den äldre personen har informerats om:

- 1. i vilken utsträckning och på vilket sätt han eller hon kan påverka utförandet av insatserna,*
- 2. på vilket sätt kommunen följer upp insatserna, och*
- 3. rätten att alltid kunna ansöka om bistånd enligt 1 §*

Kommunen ska följa upp insatserna med utgångspunkt i kommunens riktlinjer, insatsernas kvalitet enligt 3 kap. 3 § och värdegrunden i 5 kap. 4 §.

Det är upp till kommunerna själva att avgöra vilka typer av hemtjänstinsatser och i vilken omfattning dessa ska erbjudas äldre personer. I hemtjänst kan såväl personlig omvårdnad som service ingå. Service är till exempel praktisk hjälp med bostadens skötsel, hjälp med inköp, ärenden till exempel till bank, tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat. Med personlig omvårdnad avses insatser som därutöver behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan till exempel innebära hjälpmedel att äta och dricka, klä sig, förflytta sig och sköta personlig hygien.

1.2.1. Intentioner med den nya bestämmelsen

Förenklad biståndshandläggning syftar till att förenkla ansöknings- och bedömningsprocessen, både för kommunen och också den enskilde. Den nya lagen ligger i linje med ambitionerna om en mer tillitsbaserad och mindre administrativt belastande styrning. Syftet med lagen är i huvudsak:

- Enklare och flexiblare handläggningsprocess
- Ett sätt att öka den äldres självbestämmande och delaktighet genom större möjlighet att välja mellan de insatser som erbjuds och hur de praktiskt ska genomföras. Dagsformen ska kunna styra utförandet
- Mer fokus på uppföljning och förebyggande insatser.

1.2.2. Vem kan erbjudas insatserna?

Som framgår av den nya lagen är det äldre personer som kan erbjudas hemtjänstinsatser enligt 4 kap. 2 a § SoL. Det anges dock inte vidare vad som avses med äldre personer, genom till exempel en åldersgräns. Det ligger inom kommunernas befogenheter att i sina riktlinjer för handläggning närmare precisera vilken ålder som kan anses vara vägledande vid handläggningen.

1.2.3. Handläggning

Vid förenklat beslutfattande kommer utredningen enbart bestå i att konstatera att den enskilde uppnått den ålder eller andra kriterier som kommunen angett i sina riktlinjer. Om den enskilde själv vill eller om kommunen bedömer att det finns behov av mer omfattande insatser än de som erbjuds inom ramen för förenklat beslutfattande, ska en utredning och behovsprövning göras med stöd av 4 kap. 1 § SoL.

Beslut enligt den nya bestämmelsen om förenklat beslutsfattande är inte överklagbart genom förvaltningsbesvär, utan kan enbart bli föremål för domstolsprövning genom så kallad laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen. Den enskildes rättssäkerhet är säkerställd genom att utredning alltid kan göras enligt 4 kap. 1 § SoL, där beslutet kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

1.2.4. Krav på information till den äldre

Informationsskyldigheten i den nya lagen är ett villkor för att kommunen ska få erbjuda hemtjänstinsatser utan föregående behovsprövning. Den enskilde ska informeras om rätten att alltid kunna ansöka om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, på vilket sätt hen kan påverka utförandet av insatserna samt hur kommunen ska följa upp insatserna. Den enskilde ska förstå informationen och den ska individanpassas.

1.2.5. Uppföljning

Utgångspunkten för uppföljningen blir den enskildes uppfattning av kvalitén på insatserna. Vid uppföljningen kommer man dels behöva ta reda på hur den enskilde upplever det stöd och hjälp som ges och dels följa upp om behoven är tillgodosedda enligt intentionerna i Socialtjänstlagen. De övergripande målen från Socialtjänstlagen ska följas upp såsom; ”Möjliggöra kvarboende i ordinärt boende” och ”Leva och bo självständigt under trygga förhållanden”. Dessa mål är kopplade till kvalitet.

Under uppföljningen ska biståndshandläggaren ta upp frågan om det behövs ytterligare bistånd.

1.3. Förenklad biståndshandläggning i Järfälla kommun

Efter en försöksperiod med start 2006 beslöt socialnämnden våren 2008 att permanenta möjligheten till förenklad biståndsansökan enligt 4 kap. 1 § SoL. Från och med 1 januari 2009 började den förenklade biståndshandläggningen gälla för både äldreomsorgen och funktionshinderområdet. Detta i form av hemtjänst med serviceinsatser 1-13 timmar/månad samt trygghetslarm och matdistribution.

Under de år som den förenklade biståndshandläggning har funnits i Järfälla kommun har den lett till positiva effekter för den enskilde. Vinsten för den enskilde är kortare utrednings- och handläggningstider. För handläggaren har den administrativa processen förkortats och kan användas mer effektivt, till exempel i utredningar av mer komplexa behov. Den enskilde har fått möjlighet att definiera sina behov utifrån funktionsnedsättningen och har inte behövt boka in tid på avdelningen eller tid för hembesök. I och med att handläggaren haft telefonkontakt med den sökande, har en viss kännedom om varje sökande kunnat erhållas.

Under åren har det prövats att digitalisera den förenklade biståndshandläggningen. Detta gjordes under 2010 i projektet ”Öppna Sociala E-tjänster”(ÖST). Projektet syftade till att utveckla e-tjänster för att ge medborgarna möjlighet utföra ärenden via internet men också för att effektivisera administrationen. De öppna e-tjänsterna bestod av en automatiserad utrednings- och beslutsprocess. Om medborgaren uppfyllde vissa förbestämda kriterier skapade e-tjänsten per automatik ett beslut. Blanketten skickades sedan direkt till utföraren.

Under senare år har riktlinjerna för den förenklade biståndshandläggningen reviderats. Bland annat har antalet timmar minskat (2009 kunde den enskilde få som högst tretton timmar beviljat, idag är det som högst sju timmar). Som beskrivet ovan har det via e-tjänster testats att beslutet skickades direkt till utföraren. Det har gjorts om för att kunna få kontroll över ekonomin och hur många ärenden som inkommer. Numera går ansökningarna via myndighet som kontrollerar att de beskrivna behoven i ansökan överensstämmer med riktlinjerna för myndighetsutövning. Riktlinjerna har också stärkts upp kontinuerligt avseende avgifter och ersättningsnivåer.

1.3.1. Nuvarande förenklad biståndshandläggning

Sedan våren 2017 tillämpas förenklad biståndshandläggning på avdelningen för äldre och funktionsnedsättning avseende serviceinsatserna städ, tvätt, inköp utan att brukare är med, renbäddning och ärenden. Utöver detta även trygghetslarm. Det kan som mest omfatta sju timmar per månad. I nuvarande riktlinjer anges ingen specifik åldersgräns. Under 2017 fick drygt 300 personer sin ansökan bedömd utifrån en förenklad biståndshandläggning. 37 personer av dessa ärenden var 70 år eller yngre.

Ansökningsprocessen går till så att den enskilde formulerar sig på en fastställd ansökningsblankett som heter ”Förenklad ansökan av vissa insatser”. Den enskilde beskriver sin hälsosituation/ funktionsnedsättning. Därefter beskrivs anledning till behov av stödinsatser. På ansökningsblanketten finns i förväg givna frekvenser och kvantiteter angående de insatser som ingår i den förenklade biståndshandläggningen. I nästa steg ska den enskilde välja hemtjänstutförare.

Handläggaren kontrollerar att behov och önskemål överensstämmer och att det är inom riktlinjerna för myndighetsutövning. Handläggaren tar kontakt med den enskilde per telefon för att bekräfta att ansökan har inkommit och meddelar utfallet på ansökan. Telefonkontakten ger också möjligheter att svara på eventuella frågor och ge information. Ett separat dokument med beslut om bifall eller avslag på ansökan skickas därefter till den sökande.

Handläggaren skickar beställning till vald utförare som vanligt. Utföraren kvitterar att de mottagit beställningen och verkställer beslutet. Utföraren gör tillsammans med den enskilde en genomförandeplan inom 14 dagar efter mottagen beställning. Insatserna omfattas av tidsmätning.

Uppföljningen enligt detta förfarande går till så att handläggaren gör en telefonuppföljning av serviceinsatserna. Handläggaren går igenom ansökanblanketten för förenklad biståndshandläggning för att se om behovet av hjälp kvarstår eller kan komma att utökas.

2. SYFTE

Utredningen utgår från följande frågeställningar:

- Hur kan processen kring förenklad handläggning utvecklas enligt den nya lagstiftningen?
- Hur kan förslag på riktlinjer se ut för en kommande implementering?

3. METOD

När utredningen påbörjades under våren 2018 hade inte den nya lagen om förenklad biståndshandläggning trätt i kraft. Därmed var det inte fastställt vilka ramar kommunen hade att utgå ifrån om man väljer att följa den nya lagen.

Utredningen påbörjades med omvärldsbevakning. Som inspiration genomfördes en telefonintervju med Linköpings kommun i juni för att se hur de arbetar med att utveckla en förbättrad version av den så kallade ”*Linköpingsmodellen*”. I omvärldsbevakningen har ingått att se hur närliggande kommuner i nordväst tänker utveckla den förenklade biståndshandläggningen.

I september påbörjades utvecklingsarbetet på hemmaplan. Då hade utredare för uppdraget ett möte med cheferna på myndighet.

Därefter har mer information om förenklad biståndshandläggning inhämtats under äldreomsorgsdagarna, 18 -19 oktober på Älvsjömessan. Socialstyrelsen var på plats för att presentera hur den nya lagen påverkar handlägningsprocessen, dokumentation och uppföljning. De ville redogöra för hur förenklad biståndshandläggning kan förenas med arbetssättet Individens behov i centrum (IBIC).

Alla dessa delar ligger till grund för analys, slutsatser och förslag i denna utredning.

4. REDOVISNING

4.1. Omvärldsbevakning

4.1.1. Linköpings kommun

År 1992 började Linköpings kommun att erbjuda personer som är 75 år eller äldre ett i förväg bestämt antal timmar utan att utredning eller bedömning gjordes. Inga andra krav ställdes förutom ålder. Utredning avskaffades i ärenden där man i princip aldrig avsåg en ansökan. Modellen har kallats för ”*Linköpingsmodellen*” och har uppmärksamats nationellt då man sett många positiva effekter, inte minst för de äldre.

Enkelt beskrivet innebar arbetssättet att en medborgare som behövde stöd eller hjälp, vände sig direkt till en utförarenhet som kunde tillhandahålla stödet. Med stöd av kommunens riktlinjer kom man överens om vilken hjälp den enskilde kunde få.

Utveckling av förenklad biståndshandläggning

I och med den nya lagen om förenklad biståndshandläggning har nu Linköpings kommun utsett en utvecklingsgrupp för att utveckla förenklad biståndshandläggning, i en förbättrad version. De påtalar att det är viktigt att biståndsbedömningen kommer in på rätt nivå. Den behövs inte den första tiden utan blir aktuell i takt med den äldres ökade och mer komplexa behov av stöd och hjälp.

Under hösten 2018 kommer kommunen involvera en jurist i arbetet för att se att den förenklade biståndshandläggningen är rättssäker. Målet är att i tidigast i november 2018 kunna vara klar med en informationsbroschyr hur den förenklade biståndshandläggningen ska hanteras.

Handläggningen

I dag kan de som är över 75 år vända sig direkt till utföraren för information om den förenklade biståndshandläggningen. Omfattningen är serviceinsatserna städ, inköp och tvätt med upptill sex timmar per person och månad. Utöver detta kan den enskilde ansöka om matdistribution och trygghetslarm.

Förslaget är att nya tillämpningen kommer att avse personer över 70 år. Syftet är att den förenklade handläggningen ska generera i ännu mindre administration. Redan idag är det fokus på att utredningarna när så är möjligt ska hållas kortfattade och att handläggaren tittar på de behov som är aktuella just nu. Man arbetar nu med att ta fram en ansökanblankett. Ansökan ska registreras in elektroniskt på myndighet. Beslut och informationsbroschyr ska skickas från myndighet.

Liksom i den tidigare ”Linköpingsmodellen” är det tänkt att den enskilde ska vända sig direkt till utföraren för att begära stöd. Linköping har idag inget kontaktcenter/servicecenter. I framtiden tänker de sig att kontaktcenter kan administrera och informera den enskilde avseende den förenklade biståndshandläggningen.

Uppföljning av förenklad biståndshandläggning

Det är inte behovet som ska följas upp på samma sätt som idag, utan det blir inriktat på den enskildes upplevelse av insatserna (kvalitén). Den tid som inte kommer läggas på själva handläggningen av ärenden kan nu läggas på uppföljning. Kommunen vill till följd av detta utveckla nya uppföljningsmetoder.

Att koppla ihop IBIC med förenklad biståndshandläggning

Sedan flera år tillbaka arbetar Linköpings kommun enligt arbetssättet Individens behov i centrum (IBIC) avseende biståndsbeslut enligt SoL. De vill nu kunna koppla ihop IBIC med den förenklade biståndshandläggningen genom att använda samma metod och språk.

Flexibilitet i utförandet

Den enskilde ska fritt kunna disponera sin tid och insatser enligt beslut. Insatserna ska kunna anpassas efter individuella behov. Till exempel att byta en insats mot en annan (dagsformen styr) och flexibla tider. Något kommunen har i beaktande i detta utvecklingsarbete är hur flexibiliteten i utförandet blir för den enskilde som ansöker om insatser enligt 4 kap. 1 § SoL. I den förenklade biståndshandläggningen finns möjlighet att fritt och flexibelt disponera insatser, men hur blir det då för de som har större behov?

Ekonomiska aspekter

Linköpings kommun har sett att förenklad biståndshandläggning inte har resulterat i någon ökning av antalet hemtjänsttimmar. Erfarenheten är att de äldre inte söker stöd för något de inte behöver.

4.1.2. Nordvästkommunerna

Här följer en övergripande sammanfattning hur lång nordvästkommunerna kommit. Informationen har inhämtats på en nätverksträff för enhetschefer i nordvästkommunerna den 14 september 2018:

- Sigtuna- inget beslut taget hur förenklad biståndshandläggare skall se ut. Nämnden skall fatta beslut inom kort.
- Upplands-Bro- har förenklad biståndshandläggare redan idag, endast serviceinsatser och matdistribution. Fått i uppdrag att skriva skrivelse till nämnd. Förslag att ha kvar serviceinsatser och matdistribution, men införa även trygghetslarm. Alla över 75 år kan få insatsen. Det ska ligga kvar på myndighet.
- Solna- har förenklad biståndshandläggning på serviceinsatser och matdistribution. Avvaktar valresultat.
- Sundbyberg- tog bort förenklad biståndshandläggning för ca 2-3 år sedan.

4.1.3. Stockholms stad har infört ramtid

En av intentionerna med lagen är att det ska finnas flexibilitet i utförandet av insatserna. Till exempel större möjlighet för den enskilde att välja mellan de insatser som erbjuds och hur de praktiskt ska genomföras.

I Stockholms stad har man under 2017 infört ramtid för hemtjänsten. Syftet är att den enskilde ska ha mer inflytande över när och hur beviljade insatser ska utföras. Detaljplaneringen om hur och när insatserna ska genomföras gör sedan utföraren upp tillsammans med den enskilde. Biståndsbedömaren beslutar om en ramtid, det vill säga hur många timmar hemtjänst den äldre behöver under en vecka eller en månad. Hur tiden ska disponeras bestämmer den äldre tillsammans med hemtjänstpersonalen.

4.2. Förenklad biståndshandläggning och Individens behov i centrum

4.2.1. Individens behov i centrum

Majoriteten av alla kommuner i Sverige har nu infört eller är på väg att införa arbets sättet Individens behov i centrum (IBIC) inom äldre- och funktionshinderområdet. I Järfälla kommun är arbetssättet infört inom äldreomsorgen.

IBIC är ett behovsinriktat och systematiskt arbetssätt som kan tillämpas av all personal som arbetar med vuxna personer oavsett ålder eller funktionsnedsättning, och som är i behov av insatser enligt (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). IBIC följer socialtjänstens övergripande process för handläggning och dokumentation. I IBIC beskrivs behov och insatser genom den internationella klassifikationen av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF). Arbetssättet fokuserar på den enskildes individuella behov, mål och delaktighet.

4.2.2. Att förena IBIC och förenklad biståndshandläggning

Under äldreomsorgsdagarna, 18-19 oktober 2018, fanns två IBIC-utredare från Socialstyrelsen samt en jurist på plats för att ge information och svara på frågor om den nya bestämmelsen om förenklad biståndshandläggning. Hur påverkar den frågor om handläggning, dokumentation och uppföljning? Hur kan individens behov i centrum (IBIC) användas då man enligt de nya reglerna inte längre behöver göra behovsbedömningar?

Den förenklade biståndshandläggningen följer samma ärendeprocess enligt 4 kap. 1 § SoL. Skillnaden är att förenklad biståndshandläggning enligt 4 kap. 2 a § utgår från en mindre omfattande utredning, utan detaljer och man tittar på om ärendet uppfyller de kriterier kommunen ställt upp. Genom att använda IBIC med förenklad biståndshandläggning kan så mycket som möjligt av grundprocessen för handläggningen behållas samt att det går att bibehålla samma struktur och nationellt fackspråk i alla ärenden. Exempelvis kan ett beslut genom förenklad biståndshandläggning bestå av en ram med ett bestämt antal timmar samt vilka livsområden enligt ICF dessa timmar innefattar. Detta planeras sedan närmare med den valda utföraren.

Med stöd av IBIC kan man också få en strukturerad uppföljning. Ett förslag som presenterades är att ta fram frågor till ett frågeformulär med fasta svarsalternativ.

4.3. Utvecklingsarbete i Järfälla kommun

I september 2018 påbörjades utvecklingsarbetet på hemmaplan. Arbetet inleddes med ett planeringsmöte den 10 september. Närvarande på mötet var utredare för uppdraget, avdelningschef för äldreomsorg och funktionsnedsättning samt enhetscheferna för äldreheten och enheten för funktionsnedsättning.

Det kunde konstateras att en kartläggning behöver göras över hur den förenklade biståndshandläggningen ser ut idag enligt 4 kap. 1 § SoL och hur den ska anpassas för att stödja den nya bestämmelsen enligt 4 kap. 2 § SoL. Redan idag kan ses att myndighet arbetar utefter många av kraven i den nya lagen men att vissa delar behöver förtydligas ytterligare.

4.3.1. Planering för ett kommande införande

För att kunna påbörja detta utvecklingsarbete finns ett förslag att starta ett projekt med mål och tidplan. Här beskrivs de olika delarna i projektet:

1. Göra ändringar i riktlinjerna

- Ta fram tydligare kriterier för förenklad biståndshandläggning.
Det ska anges en tydlig åldersgräns. Förslaget är att ha en 65 års-gräns. Handläggningen ska innefatta de insatser som finns idag plus att insatsen matdistribution läggs till då den inte finns med i nuvarande riktlinjer. Förslaget är att ändringar av riktlinjer kan göras redan nu i syfte att stödja den nya lagen

2. Inleda ett projekt för att anpassa den nuvarande förenklade biståndshandläggningen till nya lagen

- Att gå igenom nuvarande process för förenklad biståndshandläggning
Att se i vilka delar det behöver vidareutvecklas för att stödja den nya lagen. Det innefattar att ta bort de delar som avser en behovsbedömning i ansökan.
- Att titta vidare på hur det går på ett enklare sätt att hantera ansökan.
Vägen in för en ansökan ska dock gå via myndighet så länge det är ett myndighetsbeslut. Att titta vidare på om ansökan i framtiden kan hanteras av Servicecenter. Ansökan registreras i verksamhetssystemet och sedan går den direkt vidare till utföraren
- Utveckla informationen om förenklad biståndshandläggning.
Utarbeta ett lättillgängligt informationsmaterial till medborgaren om hur en förenklad biståndshandläggning går till
- Utveckla metod för uppföljning
Att utveckla en strukturerad uppföljning för dessa ärenden då den nya lagen ställer tydligare krav på vad som ska följas upp. Uppföljningen bör följa metoden enligt IBIC.
- Öka flexibilitet i utförandet
För att uppnå ökad flexibilitet i utförandet behöver ett utvecklingsarbete ske kring hur arbetssättet ska förändras. Förslaget är att införa ramtid. Besluten ska inte vara detaljstyrda utan planeringen av utförandet ska lämnas till utföraren
- Att se över nuvarande avgiftsmodell
Att i projektet utreda kring en ny avgiftsmodell inom äldre och funktionshinderområdet.

5. ANALYS

Utredningen ger en översikt av nuläget och vad som behöver utvecklas kring förenklad biståndshandläggning enligt den nya lagstiftningen.

Omvärldsbevakningen visar att många kommuner nu är igång att påbörja nya arbetsätt och revidera riktlinjer för att utöka och anpassa sig till den nya lagen om förenklad biståndshandläggning. Genom att använda så mycket som möjligt av arbetsättet IBIC i den förenklade biståndshandläggningen finns möjlighet att ha samma struktur på alla ärenden och behålla det gemensamma fackspråket. Detta är något som redan nu är realitet på äldreheten, eftersom handläggarna arbetar i en ny modul i verksamhetssystemet som heter ”*Lifecare handläggare*” sedan oktober 2018. Verksamhetssystemet stödjer arbetssättet fullt ut vilket innebär att alla ärenden kan handläggas enligt IBIC.

En anpassning av den nya bestämmelsen om förenklad biståndshandläggning kommer innebära att uppföljningen av dessa ärenden måste utvecklas. I det arbetet är det angeläget att kartlägga vilket stöd nuvarande verksamhetssystem ger vid uppföljning och vad man därefter behöver bygga upp. Ett förslag är att skapa en mall med frågeställningar kring de kommunala riktlinjerna, individens upplevelse av livskvalitet och uppfattning om kvaliteten på insatsen. I det arbetet skulle det kunna ingå att undersöka om det går att hitta frågor från Socialstyrelsen nationella brukarundersökning och se vilka indikatorer Järfälla kommun måste arbeta med, kopplat till öppna jämförelser. Exempel på frågor kommer vara: *Brukar du kunna påverka vid vilka tider du får hjälp? Brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt?* De övergripande målen ska också följas upp för att se att beviljade insatser tillgodoser behoven och om individen får beviljade insatser utförda med god kvalitet.

I utvecklingsarbetet ingår att ta fram hur ökad flexibilitet i utförandet av hemtjänstinsatser ska uppnås. Genom att utveckla ett nytt arbetssätt med ramtid för hemtjänst, kan insatserna tillhandahållas snabbare, enklare och med ett tydligt angivet utrymme. Beslut om ramtid ger större flexibilitet då utföraren tillsammans med den enskilde kan lägga upp detaljplaneringen. Ibland går vissa insatser fortare att utföra och ibland tar de lite längre tid, beroende på den enskildes dagsaktuella behov och önskemål.

Huvudsyftet är att den enskilde ska bli mer delaktig och kunna påverka insatsernas innehåll och utförande. Det ska också leda till att handläggare och utförare av hemtjänst får ett närmare samarbete kring den enskilde. Det nya arbetsättet ligger helt i linje med Socialtjänstlagen som säger att personen ska, så långt det är möjligt, själv kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges. Det är också i linje med Järfälla kommuns värdegrund för äldreomsorgen.

Ett införande av ett arbetssätt med ramtid medför att ett viktigt implementeringsarbete måste göras för att både handläggare och utförare ska få möjlighet att diskutera vad det nya arbetssättet innebär och hur det kan bidra till att öka den enskildes inflytande.

En utredning om en ny avgiftsmodell behöver förenas i utvecklingsarbetet av förenklad biståndshandläggning.

6. SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

I utredningen lyfts fram vilket utvecklingsarbete som behöver göras för att stödja den nya lagen:

Förändringar i riktlinjer

Ändra i befintliga riktlinjer redan nu för att kunna stödja och påbörja anpassningen till den nya lagstiftningen. Förslaget är att ha en 65 års-gräns. Handläggningen ska innefatta de insatser som finns idag plus att insatsen matdistribution läggs till då den inte finns med i nuvarande riktlinjer (SE 4.7)

Inleda ett projekt

Förslaget är att inleda ett projekt med mål och tidplan för att arbeta med de olika processerna som krävs för förenklad biståndshandläggning enligt 4 kap 2 § SoL. Projektet kommer innebära att utveckla ett arbetssätt för ett flexibelt utförande av hemtjänstinsatser där förslaget är att tillämpa ramtid. Projektet innefattar också att utarbeta ett lättillgängligt informationsmaterial till medborgaren om hur en förenklad biståndshandläggning går till samt ta fram en uppföljningsmetod.

Ett delresultat av projektet kommer att presenteras i juni 2019.

7. LITTERATUR- OCH KÄLLFÖRTECKNING

Individens behov i centrum. Behovsinriktat och systematiskt arbetsätt med dokumentation av individens behov utifrån ICF. Vägledning; Stockholm: Socialstyrelsen; 2016.

Handläggning och Dokumentation inom socialtjänsten. Stockholm: Socialstyrelsen; 2015.

SOSFS 2014:5. Dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS.

Lagrumshänvisning

4 kap. 2 a § socialtjänstlagen (2001:453)

Regeringens proposition 2017/18:106, ”Förenklad biståndshandläggning om hemtjänst för äldre”, Prop. 2017/18:106